

Onderwerp: **Jaarverslaggeving 2018.**

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. De jaarverslaggeving 2018 vast te stellen;
2. De te verwachten resultaten van de grondexploitaties op eindwaarde vast te stellen (bijlage 2);
3. De verlaging van de verliesvoorziening grondexploitaties met € 180.000 vast te stellen;
4. De reserve bovenwijkse voorzieningen in te stellen voor het verrekenen van bijdragen van ontwikkellocaties aan bovenwijkse voorzieningen en de in 2018 ontvangen bijdragen van ontwikkellocaties ad € 8.913.000 in deze reserve te storten;
5. Het positieve resultaat over 2018 ad € 15.577.000 als volgt te bestemmen:
 - * voor € 180.000 toe te voegen aan de reserve Nuon
 - * het resterende deel, € 15.397.000 toe te voegen aan de algemene reserve;
6. Décharge te verlenen aan het college van Burgemeester en wethouders voor het gevoerde beleid.

Wij bieden u hierbij de Jaarverslaggeving 2018 aan. Wij informeren u – door middel van dit verslag – over wat we vorig jaar deden en, niet onbelangrijk, hoeveel dit heeft gekost. We maken hiervoor gebruik van de u inmiddels bekende indeling in vier programma's en een aantal paragrafen. De belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar zijn in dit voorstel op een rij gezet.

Algemeen

Op woensdag 21 maart 2018 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Een week later werd afscheid genomen van de 'oude' gemeenteraad en twee dagen daarna werd de nieuw gekozen gemeenteraad geïnstalleerd.

In de weken die volgden werd het nieuwe college van B&W gevormd, bestaande uit de vier partijen SGP, ChristenUnie, Pro98 en CDA.

Vanwege het aantreden van het nieuwe college van B&W en de presentatie van het coalitieakkoord, werd vorig jaar geen Kadernota gemaakt. Voor het opstellen van de Programmabegroting 2019 werd gebruik gemaakt van wat in het coalitieakkoord was opgeschreven.

Werd het najaar van 2017 gedomineerd door de gevolgen van de fipronilaffaire, na de herfstvakantie van 2018 werden wij - u als raad, wij als college, maar vooral de bewoners van een aantal woonwijken in Barneveld – in beslag genomen door de zandaffaire. We kunnen nu gelukkig concluderen dat uit onafhankelijk onderzoek is gebleken dat het zand schoon is, maar het zorgde – mede vanwege de media-aandacht – voor veel onrust.

Tegelijkertijd werd op veel plekken in onze gemeente gebouwd: zowel in het fysieke als in het sociale domein. Nieuwe woningen werden gerealiseerd en opgeleverd. En op de nieuw ontwikkelde bedrijventerreinen sloegen ondernemers hun vleugels uit; voor het eerst in Barneveld of omdat de ruimte elders te klein was geworden.

Maar ook in het sociaal domein werd gewerkt aan een samenleving waarin iedereen telt, mee mag doen en erbij hoort, zij het niet met 'beton, staal en steen', maar met 'oog, oor en hart voor elkaar'. Om dat bouwbeeld nog even vast te houden: het cement van onze samenleving. Dat wat onze samenleving zo in het bijzonder kleurt: zorg voor en omzien naar elkaar. Als een heel betrokken mantelzorger die er is voor familie, naaste of buur. Of als een vrijwilliger die zich (vaak al jarenlang) inzet voor een organisatie, de (sport)vereniging of de kerk.

We sluiten met deze Jaarverslaggeving 2018 een jaar af waarin vreugde en verdriet elkaar als de seizoenen afwisselden. We denken hierbij in het bijzonder aan ons vorig jaar overleden raadslid Gert van Ramshorst.

We vatten, zoals gezegd, hieronder de verschillende programma's en paragrafen voor u samen.

Wat deden we op het gebied van Participatie & Ondersteuning?

- We hebben ingezet op het vergroten van de zelfredzaamheid, bijvoorbeeld onder onze statushouders om hen nóg actiever te laten integreren.
- We gaven vanaf 1 januari 2018 lokaal uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Omdat de werkplek van de meeste Wsw'ers niet wijzigde, zorgde de overgang voor weinig onrust.
- We investeerden vorig jaar extra in preventie, vroegsignalering en ketensamenwerking waarbij het Centrum voor Jeugd en Gezin Barneveld een sleutelrol speelde en speelt.
- We hebben ingezet op de aanpak van mensen met verward gedrag en op laaggeletterdheid.
- We werkten samen met de actieve en betrokken Jongerenraad die het afgelopen jaar een initiatief indiende om het alcoholgebruik in het verkeer door jongeren aan te pakken.
- We gaven uitvoering aan de jeugdhulptaken waarbij we het jeugdveld hebben doorontwikkeld op basis van onze regionale visie (dat we "Ons Verhaal" noemen), die inmiddels is opgenomen in het beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen Voorop'.
- We maakten een start met de uitwerking van de beleidsthema's bevorderen cultuureducatie, bevorderen cultuurparticipatie en sociaal-cultureel werk ouderen tijdens netwerkbijeenkomsten.

We verwijzen u voor een uitgebreidere toelichting naar Programma 1 van deze Jaarverslaggeving 2018.

Wat deden we op het gebied van Bedrijvigheid & Bereikbaarheid?

- We hebben ons ingezet voor een aantrekkelijk ondernemersklimaat, een brede en evenwichtige bedrijvigheid en werkgelegenheid én een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid.
- Het Poultry Expertise Centre heeft zijn meerwaarde bewezen, bijvoorbeeld met betrekking tot de afwikkeling van de fipronilaffaire en het (laten) ontwikkelen van technieken voor de reductie van fijnstof in pluimveestallen.
- We hebben ingezet op het faciliteren van ondernemers om zich in de gemeente Barneveld te vestigen of te hervestigen. We maakten daarvoor regionale afspraken in het zogenoemde Regionaal Programma Werklocaties (RPW). In dit programma staan in ieder geval 'Voorthuizen' en 'Stroe' genoemd als locaties waar de komende jaren lokale bedrijvigheid kan worden geaccommodeerd.
- Vorig jaar maakte minister Van Nieuwenhuizen bekend – na een actieve lobby van gemeente, regio, bedrijfsleven en brancheorganisaties – dat zij na het MIRT-Onderzoek nu een MIRT-Verkenning laat uitvoeren en daarvoor 22,4 miljoen beschikbaar stelt. Onlangs tekende zij in Barneveld de Startbeslissing waarmee deze MIRT-Verkenning van start gaat.
- De Harselaartunnel is opengesteld. Vorig jaar werden belangrijke mijlpalen bereikt, zoals het op spectaculaire wijze (en door vele honderden belangstellenden gadeslagen) aanbrengen van het tunneldek (het weekend na Koningsdag).
- De Tweede Kamer nam een motie aan waarin de regering wordt opgedragen samen met de regio te onderzoeken of een tijdelijke halte op het spoor Amersfoort-Apeldoorn bij Barneveld-Noord tot de mogelijkheden behoort. Wij werken graag mee aan dit onderzoek. Wij zijn ervan overtuigd dat zo'n halte een belangrijke toegevoegde waarde heeft. Op korte termijn, als Knooppunt Hoevelaken op de schop gaat, en op langere termijn, om de bereikbaarheid van de gemeente Barneveld en Regio Foodvalley met het openbaar vervoer zo optimaal mogelijk te faciliteren.

We verwijzen u voor een uitgebreidere toelichting naar Programma 2 van deze Jaarverslaggeving 2018.

Wat deden we op het gebied van de Woon- & Leefomgeving?

- In 2018 werden 369 nieuwbouwwoningen opgeleverd, met name in de wijken Veller, De Burgt en Holzenbosch. Nieuwe woonwijken zijn in voorbereiding, zoals Wikselaaarse Eng en Bloemendal.
- Op het gebied van veiligheid constateerden we – gelukkig – dat het aantal woninginbraken vorig jaar daalde. Dat past bij het beeld dat uit de Veiligheidsmonitor 2018 naar voren komt: inwoners voelen zich relatief veilig. Samen met bewoners en buurtpreventiegroepen hebben we ook nieuwe technische middelen ingezet om de veiligheid in wijken te vergroten.
- We hebben ingezet op het oprichten van een Keurmerk Veilig Ondernemen Buitengebied.
- We hebben bij verschillende projecten actief rekening gehouden met klimaatadaptatie (daarmee worden de gevolgen bedoeld van de klimaatveranderingen).
- Inwoners en ondernemers werden op weg geholpen om de eerste stappen te zetten om te komen tot het treffen van duurzaamheidsmaatregelen aan hun woning/bedrijf.
- We hebben uitvoering gegeven aan de volgende jaarschijf van het Speelruimtebeleidsplan. Het is en blijft belangrijk om inwoners op een actieve manier te betrekking bij de uitvoering van het plan.
- We maakten een nieuw plan voor de uitbreiding van begraafplaats De Plantage.
- Vorig jaar was het eerste volledige kalenderjaar met een nieuwe 'afvalregime'. We constateerden dat inwoners inmiddels zijn gewend aan de nieuwe manier van afval inzamelen. Vorig jaar nam de hoeveelheid restafval met 3% af tot 29%. In 2020 is onze doelstelling 25%.

- We pakten de uitstoot van fijnstof aan. Naast het invoeren van een interimbeleid (waardoor de uitstoot in 2017 en 2018 al met 30% verminderde!) zijn we bezig met een pilottraject waarbij versneld nieuwe technieken voor fijnstofreductie in stallen worden getest en vervolgens toegestaan.
- Vorig jaar werd de Regiodeal aangekondigd; een pakket maatregelen voor het opzetten van een gezond en duurzaam voedselsysteem in de regio. Het voorstel van Regio Foodvalley is één van de 12 voorstellen die zijn geselecteerd (uit 88 ingediende plannen) en waarvoor het Rijk inmiddels € 20 miljoen heeft toegekend.
- Vanuit het Manifest van Salentein is verder gewerkt aan een gezonde en toekomstbestendige agrarische sector.
- In 2018 werd de Menukaart Regio Foodvalley vastgesteld waarin ruimte wordt geboden aan ontwikkeling en tegelijk de vitaliteit en omgevingskwaliteit van het buitengebied versterkt.
- We investeerden in verschillende nieuwe, of gerenoveerde, voorzieningen op het gebied van onderwijs en ontmoeting, zoals de dorpshuizen in Voorthuizen en Garderen.

We verwijzen u voor een uitgebreidere toelichting naar Programma 3 van deze Jaarverslaggeving 2018.

Wat deden we op het gebied van het Bestuur & Interne dienstverlening?

Vorig jaar zijn verschillende trajecten samen met inwoners, organisaties en ondernemers tot stand gekomen. Denk bijvoorbeeld aan de Windvisie, de inrichting van de speelplekken, het veiliger maken van fietsoversteken, de plannen voor nieuwe dorpshuizen in Voorthuizen en Garderen en het nieuwe Beleidsplan Sociaal Domein.

Op het gebied van de beleidsuitvoering kunnen inwoners (maar ook organisaties en ondernemers) de gemeente 'uitdagen' om het werk beter en/of goedkoper te doen. We brengen dit – het Right to Challenge – de komende periode verder onder de aandacht. Daarnaast wachten we de uitkomsten van het participatieonderzoek – dat in opdracht van de gemeenteraad wordt uitgevoerd – af. Een belangrijke vraag is daarbij wanneer een participatietraject succesvol is verlopen. Als iedereen ook tevreden is met het eindresultaat? Of als iedereen de gelegenheid heeft gehad om betrokken te zijn?

Vorige jaar stelden we - ook samen met inwoners, organisaties, ondernemers en raads(commis)sieleden - een visie op onze organisatie op. De visie ("Blij met Barneveld") laat zich samenvatten door middel van de begrippen Gastvrij, Ondernemend, Verbindend en Wendbaar.

Tegelijkertijd hebben we – meer dan vroeger – ingezet op het versterken van onze dienstverlening, zowel fysiek als digitaal.

We verwijzen u voor een uitgebreidere toelichting naar Programma 4 van deze Jaarverslaggeving 2018.

Tenslotte

We kijken terug op een jaar waarin we met elkaar – met inwoners, inwonersgroepen, organisaties, ondernemers en andere overheden – maar ook met de gemeenteraad hebben mogen bouwen aan Barneveld. Een dynamische gemeente waarin veel gebeurt. Waar we er vooral voor elkaar willen zijn.

Financiële ontwikkelingen

Inleiding

We sluiten het jaar af met een positief saldo van bijna € 15,6 miljoen, waarvan € 14 miljoen als gevolg van voordelige resultaten op de grondexploitaties. In de vastgestelde maandrapportage van december 2018 gingen we uit van een verwacht positief saldo van € 1,5 miljoen op de reguliere exploitatie, dit is uiteindelijk € 1,6 miljoen geworden. In hoofdstuk 2 lichten we het ontstane verschil ten opzichte van de maandrapportage van december nader toe.

Resultaten grondexploitatie

Het financiële resultaat op de grondexploitaties over 2018 is positief. Dit positieve resultaat bestaat uit meerdere factoren. Er zijn in het afgelopen jaar 3 grondexploitaties afgesloten met een gezamenlijk resultaat van € 559.000 positief. In dit bedrag is tevens een vrijval van de verliesvoorziening van de betreffende projecten opgenomen. U heeft als raad hierover in maart 2019 een besluit genomen.

Tevens hebben we op een achttal complexen een tussentijdse winstneming kunnen boeken voor in totaal € 14,7 miljoen. Voor het geheel aan winstnemingen van 2017 en 2018 is rekening gehouden met een fiscale afdracht van per saldo € 2.176.000. Hiervoor was in de jaarrekening 2017 reeds rekening gehouden met € 706.000. Het definitief te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting vloeit voort uit de definitieve aanslag en kan hier nog van afwijken.

Alle grondexploitaties zijn geactualiseerd en in een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) opgenomen. Deze actualisaties leiden, evenals vorig jaar, tot mutaties in de getroffen verliesvoorziening. De bijstelling van deze voorziening leidt per saldo tot een vrijval van € 180.000. Voorgesteld wordt om de vrijval van deze voorziening terug te storten naar de Nuon-reserve van waaruit de verliesvoorziening ook gevormd is.

In totaal laten de grondexploitaties over 2018 een positief resultaat van € 14 miljoen zien. Dat geeft een voordelig effect op het resultaat van de jaarrekening. Het MPG (meerjarenprognose grondexploitaties) is gebruikt ter onderbouwing van de jaarrekening en onder meer gebruikt voor bijlagen 2 en 3. In bijlage 2 vindt u de geactualiseerde gegevens van de grondexploitaties. In bijlage 3 vindt u het verloop van de verliesvoorziening per complex. In het MPG, dat u ter kennisname wordt aangeboden, vindt u een nadere uitwerking op complex-niveau. In paragraaf 5 wordt verder ingegaan op het grondbeleid en de ontwikkeling in te verwachten resultaten. Met het vaststellen van de jaarverslaggeving vragen wij u de te verwachten resultaten van de grondexploitaties op eindwaarde vast te stellen.

Ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

Het tekort op Jeugdhulp in de jaarrekening is nagenoeg in lijn met het tekort van de eerdere jaarprognose ad € 4,2 miljoen. Het totale kostenniveau van specialistische hulp, PGB en lokale kosten bedraagt € 19,8 miljoen.

Met het besluit budgetbijstelling sociaal domein is de begroting voor Jeugdhulp eerder in het jaar bijgesteld. Na ontschotting van de financiële mutaties in de exploitatie van het sociaal domein is het budget voor Jeugdhulp verhoogd door een onttrekking uit de reserve sociaal domein van € 2,5 miljoen.

In de Programmabegroting 2019 is rekening gehouden met een tekort van per saldo € 4 miljoen in de jeugdhulp. Hierbij is reeds rekening gehouden met een kostenreductie van € 0,5 miljoen als gevolg van transformatie van de jeugdhulp. Zoals bij de Programmabegroting vermeld willen wij, naast een inhoudelijke verbetering van de jeugdhulp, het tekort verkleinen. Voor een deel hangt dit samen met ontwikkelingen op rijksniveau (aanpassing woonplaatsbeginsel; herverdeling gemeentefonds en lobby voor verhoging van het macrobudget voor jeugdhulp) die van invloed zijn op de inkomsten. Om de kosten te reduceren zijn we gestart met de uitvoering van het Transformatieplan. In de Kadernota 2020-2023 komen wij met een voorstel om het tekort verder, gefaseerd te reduceren.

Landelijk gezien wordt er veel aandacht gevraagd om de structurele tekorten van jeugdhulp op te lossen. Het Rijk kende op aanvraag incidenteel een bedrag van bijna € 1 miljoen toe uit het Fonds Tekortgemeenten. In 2019 is Barneveld samen met 29 andere gemeenten geselecteerd om mee te doen aan het verdiepende feitenonderzoek benchmarkanalyse Jeugdhulp.

Resultaatbestemming

Onze gemeente houdt, conform de 'notitie reserves en voorzieningen' een beperkt aantal reserves aan. De algemene en bestendige lijn is dat de algemene reserve er is om incidentele uitgaven en tekorten op te vangen en er kunnen incidentele overschotten aan toegevoegd worden. Dit jaar is er een relatief groot overschot, tegelijkertijd is er ook de verwachting dat de komende jaren een aanspraak op de algemene reserve zal worden gedaan, onder andere vanuit de kosten voor de jeugdhulp. Ons voorstel is om in de Programmabegroting 2019 ingezette lijn te volgen door ook in latere jaren eventuele kosten van het sociaal domein te betrekken in het totale resultaat van de gemeente en dus uiteindelijk te dekken vanuit de algemene reserve. De reserve sociaal domein wordt vervolgens ingezet voor het incidenteel dekken van maatregelen, zoals voor het doorvoeren van innovaties en transformaties en derhalve niet meer voor het egaliseren van kosten. De toevoeging van het jaarrekeningresultaat aan de algemene reserve maakt het mogelijk om op een gelijkmatige tred naar een reële en sluitende begroting toe te groeien. Hiervoor zal het college in de Kadernota 2020-2023 met voorstellen komen. Wij stellen daarom voor om het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve, behoudens de vrijval van de verliesvoorziening grondexploitaties ad € 180.000. Wij stellen voor om dat deel toe te voegen aan de Nuon-reserve van waaruit de verliesvoorziening gevormd is.

Ontwikkeling schuldpositie

Uit de balansratio's blijkt dat de solvabiliteit in 2018 verder is verbeterd (van 21% naar 23%) en voldoet aan de gestelde norm van 20%. Dit betekent dat de groei van de algemene reserve gestaag doorzet. Voor wat betreft de netto schuldquote ('vreemd vermogen' / 'inkomsten in de exploitatie') laat deze een scherpe daling zien vanwege een afname van onze schuldpositie, maar ook als gevolg van een 'incidentele' stijging van onze inkomsten (resultaatsneming grondexploitaties). Hierdoor daalt de netto schuldquote van 188% naar 131%. Als we corrigeren voor de hoge inkomsten naar het meerjarig gemiddelde, dan laat de netto schuldquote nog altijd een daling zien naar ca. 161%

We constateren dat de netto schuldquote nog niet aan de door ons gewenste norm voldoet. Daaruit concluderen we dat wij behoedzaam met de financiële middelen om moeten blijven gaan en gericht zullen blijven op het aflossen van onze schulden.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen heeft het afgelopen jaar een gunstige ontwikkeling doorgemaakt en komt eind 2018 uit op een ratio van 1,9. Daarmee is het weerstandsvermogen licht gedaald ten opzichte van de laatste peiling van een halfjaar geleden bij de Programmabegroting 2018 (van 2,2 naar 1,9). Deze waarde ligt tussen de optimale en maximale bandbreedte in. Voor een nadere toelichting op het weerstandsvermogen: zie paragraaf 2.

Reservering bovenwijkse voorziening

Naast het vaststellen van de voorzieningen, stelt de raad ook de reserves in. Vanaf 2018 is de werkwijze rondom de bijdrage voor de bovenwijkse voorziening anders ingericht in de financiële administratie. Dit betekent dat een nieuwe reserve wordt ingesteld met als doel om bijdragen vanuit ontwikkellocaties te storten. Zodra de infrastructuur is gerealiseerd valt uit deze reserve de betreffende bijdrage vrij. Deze werkwijze sluit aan op de notitie bovenwijkse voorzieningen uit 2014, die in 2019 wordt geactualiseerd. In de jaarverslaggeving 2018 is voor bijdragen aan bovenwijkse voorzieningen vanuit grondexploitaties en ontwikkellocaties van derden € 8.913.000 in deze reserve gestort. Aangezien het instellen van reserves een bevoegdheid van de raad is, wordt aan u gevraagd om in te stemmen met de vorming van deze reserve en daarmee ook de storting in deze reserve.

Vaststelling

De jaarverslaggeving 2018 bieden wij u hierbij ter vaststelling aan. De hierin opgenomen jaarrekening en het hierin opgenomen jaarverslag zijn gecontroleerd door BakerTillyBerk en de goedkeurende controle verklaring is in de rapportage opgenomen.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
H.F.B. van Steden dr. J.W.A. van Dijk

Bijlagen:

Jaarverslaggeving 2018;
Verslag van bevindingen accountant BakerTillyBerk;
Reactie van het college van B&W op het accountantsverslag.